

хмем сичките граждани да ни спомогнат за това дело. Но напраздно бе всичко. Другите граждани не склониха никак да ни спомогнат и от нигде нищо не ни дадоха, оставиха ни само по волата да си го направим. И ний според силата си, трудихме са и направихме.“⁷ По-нататък „Долномахаленската общинка“, както сами се определят, изказват благодарността си към учителя Сава Катрафилов, за успешно проведените изпити в „нашето новосъставено училище“.

За изгубеното съгласие и плачевно състояние на училищата четем и в друга дописка, подписана от „Един от сичките ученици на Ески-Джумайското училище“ от 18 юни 1862 г. Авторът представя състоянието на училището днес, като го сравнява с предишното разбирателство сред гражданите и градоначалниците за постигане на най-добро образование за децата им: „Не зная с какви краски да опиша и с какви думи да изразя достоплачевното състояние на училището в града ни - някога толкози похвално, и за пример взето от околните градове и села, и сега тъй изпаднало, чтото е достигнало за смях и поругание, на най-долните села из България!! Но като нямам на кого да се оплача, нито кой да се яви утешител на мене и на моите мили едновъзрастни съученици, обръщам се към Вас, и Ви жарко моля да благоизволите, та да вметите в стълповете на достопочитаемия ви лист долното ми изложение, което дано послужеше за съвет на нашите съотечественици, които и да са, за да исправят погрешките, в които са изпаднали.“⁸

По нататък в изложението си авторът представя в исторически план дейността на общината и взаимосъгласието на всички граждани за доброто обучение на децата им: „Преди петнадесат точно години нашите съграждане от истинно благородни и патриотически чувства, въодушевени пожертвуваха всякой според силата си, и, по примера на по-главния и ближния до нас град Шюмян, въздвигнаха училище, което го наредиха по новата метода, и го снабдиха с учители, достойни за званието си, тъй споряд науки, както и споряд доброто си поведение. А съгласието, което господствуваше измежду гражданите, служеше за пример на другите градове и села. Но ах! това добро трая твърде малко! Дяволът на несъгласието проникна и тука, и, чтом са въдвори то, в едно мигновение унищожи ся всичко, изгуби ся всичко, пропадна всичко, тъй чтото ся видят само едни достоплачевни негови останки, които да уплакваме най-много ний, бедни младежи, останали сирачета от тая чадолюбива майка - Науката.“⁹ В дописката се подлага на остра критика начинът на преподаване и грамотност на новоназначения учител Иван Моллов и загубата на любимия им учител Сп. Грамадов.

Горещите страсти поутихват през 1863 г. В началото на годината се появяват дописки „за“ и „против“ Сп. Грамадов, но в града настъпва надежда и оживление